

”Barnets Lov i lyset af Den europæiske menneskerettighedskonvention”

– et spørgsmål om social retfærdighed

Kommentar til Liesanth Nirmalarajans og Lines Bergs oplæg ved FKSA's temamøde den 3. 5. 2021

Der er et aspekt, som I kun lige strejfer i jeres oplæg: Det er forældrenes sociale status: De er fattige, og det har betydning for både deres muligheder, men også for hvordan de bliver behandlet. Som fattige har de aldrig en mulighed for at leve op til de normer, som de bedrestillede, der skal "(be)dømme" dem, har. De er ikke alene fattige, men også socialt udsatte, dvs. de har ofte en vanskelig livshistorie, som kan have udsat dem for megen modgang og indebåret utilstrækkelig omsorg. De er i kraft heraf dårligt stillede fra starten og har i mange tilfælde i høj grad behov for omsorg, forståelse og hjælp. Men får det ikke. Tværtimod diskvalificeres de i mødet med sagsbehandlere og myndigheder. Disse omstændigheder stiller på forhånd sagen i forældrenes disfavør, både ved afgørelsen og videre i processen, for deres livsform og adfærd vil ofte blive betragtet som mindreværdig, uacceptabel og måske endda uforanderlig. Myndighederne har af den grund muligvis en fordom mod at bruge midler/indsats på løbende at opkvalificere forældrene eller bare hjælpe dem. Det er endnu et eksempel på social uretfærdighed i tillæg til de sociale processer, der i forvejen har placeret dem, der hvor de er. Der er på dette område brug for opmærksomhed og for en ændret praksis.

Forældrene, og specielt moderen, er jo absolut den "svage" part i disse processer. Det er deres liv, man griber ind i og på en måde "smadrer" gennem anbringelse eller adoption. Det er godt nogen beskytter deres rettigheder, idet de ofte i forvejen tilhører de dårligst stillede i samfundet. Man bør være opmærksom på ikke som socialrådgiver at komme til at medvirke til forstærke og cementere en social uretfærdighed, hvor forældre, der i forvejen er dårligt stillede, yderligere rammes ved, at man tager deres barn/børn fra dem, og tilmed måske i en form, hvor de står uden muligheder for at kunne kvalificere sig til kunne varetage barnets tarv i deres hjem. Husk på, at deres børn, uanset hvor de kommer hen, altid vil eftersøge deres biologiske forældre, og uanset, hvor "dårlige" de måtte være.

Der er for mig at se brug for en helt ny praksis, hvor man opprioriterer sammenfaldende interesser for børn og forældre (det er jo ikke noget ønskværdigt at skille børn fra deres forældre) og som følge deraf bevidst arbejder på hjemgivelse - og i mellemtiden bruger penge og indsats for at gøre forældrene "skikkede" til at have deres børn hos sig. Så derfor bør der være en indsats i forhold til disse forældre, som for nuværende fuldstændig mangler på grund af den udtalte præmis, at børne ikke skal hjemgives. Som dårligt stillede har forældrene i forvejen krav på hjælp, og ved fjernelsen af et barn, er der yderligere brug for krisehjælp og sorgbearbejdning.

Kernen i problemet, som jeg ser det, er nok, at samfundet ikke vil afsætte ressourcer til at lave indsats for grupper, som man mere eller på forhånd har dømt ude. Mit spørgsmål: Hvorfor laver kommunerne ingen indsats for de forældre, hvis børn kommunen har anbragt?

Måske er svaret, som det også bliver fremhævet i oplægget, at myndighederne aldrig har anset anbringelsen i plejefamilien som midlertidig. Hjemgivelse bliver med andre ord set som urealistisk.

Mit synspunkt er et argument imod Lars Uggerhøjs synspunkt, at praksis kan komme til at fremme en "konservativ tankegang": Mit synspunkt er tværtimod rettet mod forandring, det er en kritik af samfundets indretning (at det rammer en i forvejen underprivilegeret gruppe og derved cementerer social uretfærdighed) og et forslag til at ændre på det samfund, som skaber uretfærdighed (dvs. ved FAKTISK at bruge ressourcer på at hjælpe disse underprivilegerede forældre). Det gør man ikke som situationen er nu, men man kunne hjælpe forældrene ved i processen løbende at arbejde på at opkvalificere dem. Det er ikke

gjort med en afprøvning af forældreevnen, hvor man én gang for alvor diskvalificerer og kasserer disse forældre. De må have tid, forståelse og imødekommenhed, og kontinuerlig støtte. Men det vil selvfølgelig koste kommunerne PENGE.

Mit hovedsynspunkt er, at familieafdelingerne INTET gør for at hjælpe de mødre og fædre, der har fået deres barn fjernet. Det er min opfattelse, at der her indsniger sig den gamle sondring mellem "værdigt og uværdigt trængende", og at forældrene til det anbragte barn puttes i den sidste kategori. Jeg tror ikke denne holdning beror alene på familiebehandlerne, men snarere er mere eller mindre udtalt dikteret af kommunernes sparebestræbelser: Hvorfor spille midler på støtte til forældrene, når det alligevel ikke er meningen, at de skal have deres barn tilbage? Denne holdning baseres sikkert på en opfattelse af, at disse mennesker er så "ringe", så dårligt kørende, at det er omsonst at indsætte hjælp og støtte til, at de kan blive "gode nok" som forældre. Man vil ikke risikere, at forældrene kommer til at yde skade på barnet ud over, hvad den skade, de allerede har gjort. Men det er jo et meget deterministisk syn, som svarer dårligt overens med moderne opfattelser af, at "ingen er håbløs" og at ingen er "uden for pædagogisk rækkevidde". Det hviler snarere på en deterministisk opfattelse af "negativ social arv", et syn Morten Ejrnæs jo for mange år siden har vendt sig stærkt imod. Spørgsmålet om social retfærdighed er for mig et vigtigt argument i denne sag. Samfundet gør sig skyld i stor uretfærdighed ved at dømme disse forældre "ude" og tilmed straffe dem for deres "uegnethed", idet man berøver dem det kæreste, de har, deres børn. Det er derfor godt, at den internationale domstol er kommet de norske forældre i møde ved at påpege den manglende processuelle beskyttelse. Man har givet børn og forældre absolut minimalt samvær, hvilket heller ikke er socialt retfærdigt.

Mvh.

Svend Aage